

NOTICIARI

A Alemanya

—S'està preparant la versió sonora de «El Creuer Ender».

—Eric Charrell el productor de «El Congrés es diverteix» amb Lilyan Harvey i Henri Garat es disposa a rodar «Casanova».

—Ha acabat el rodatge de «El Príncep d'Arcadia» amb Willy Forst i Liane Haid.

A America

—«The Road Bach» es l'adaptació de la darrera obra d'Eric Maria Remarque.

«The Road Bach» es la continuació de la vida dels protagonistes de «Res de nou a l'est» després de la guerra.

El director i la estrella de «The Road Bach» seran com en «Res de nou a l'oest» Lewis Ayres i Lewis Milestone.

—Ronald Colman, en el rol de Dimitré serà el principal

protagonista en la versió americana de la celebre novel·la russa «Els germans Karamzoff».

—Janet Mc Donald acaba d'ésser contractada per la M. G. M.

—Ha mort a Hollywood el cèlebre novel·lista anglès Edgar Wallace.

—Loretta Youny i David Manners seran els principals intèrprets de «Weck End Marriage».

—La producció americana per 1932 33 es distribuïda com segueix:

Paramount, 65 films; Metro, 50; Fox, 48; Warner First National, 70; R. K. O. i Radio Pathé, 48; Universal, 26; Columbia, 26 i United Artist, 16.

A Anglaterra

—A Elstree preparen el rodatge de «Lily Christin» sota la direcció de Paul Stein i amb

Corinne Griffith, Colin Clive, Margaret Bannerman, Anne

Grey i Miles Mander de protagonistes.

—Es a punt de presentar en els cinemes anglesos el film documental «La civilització de l'Àfrica» pres en un viatge de des d'El Cairo a El Cabo.

A la India

—L'associated Films acaba de rodar a Madras el primer film parlat hindú «Leila».

A U. R. S. S.

—Als estudis Sowkino, s'ha acabat el rodatge de «El diploma de l'enginyer» film basat en l'actual crisi econòmica.

A França

—René Guissart es disposa a rodar «La Perla» amb Suzy Vermon, André Berley, Lurville, Paul Faivre, Robert Arnoux i Alice Dufresne.

L'Escola Superior de Comerç acaba de donar una interessant sessió de cinema didàctic baix el patrocini de la Càmera de Comerç de Paris.

Reportatges vallencs retrospectius

Com començà el catalanisme a Valls

V

Escriptors catalans a Valls. - Vetllades al Centre de Lectura. - Desaparició de *La Patria Catalana*. - Mort de l'escriptor Vicens Piera Tosetti

Amb motiu del Certamen literari, en les festes decennals de la Candela de 1881, vingueren a nostra ciutat altres poetes i escriptors además dels premiats. Citarem a nostre compatriota, individu del Jurat, Narcís Oller; nostre també quasi compatriota Josep Ixart, que si bé nat a Tarragona, era fill de pares vallencs; el poeta, ja mestre en Gai Saber, Francesc Mateu. Vingué també una representació de la Junta de l'Associació Catalana d'excursions científiques, de la que en formava part el poeta premiat Artur Masriera.

No cal dir que els catalanistes de Valls fraternitzaren amb els escriptors forasters, alguns dels quals col·laboraren des d'aleshores a *La Patria Catalana*.

Jaume Ramon i Vidales, de Vendrell, que era notari de Sarral, quedà de fet incorporat al grup local, prenent part en alguns actes que es celebraren posteriorment.

Josep Ixart, venia a Valls amb alguna freqüència, i en visitar al seu parent senyor Tito Vilamajor i Ixart, no es desviava d'entrar a *La Catalana*, que era al davant mateix de casa Vilamajor.

Els de *La Patria Catalana*, com se'ls anomenava, apart de les tertulies de *La Catalana*, formaren una penya al Centre de Lectura. Allí foren els iniciadors i organitzadors de les primeres vetllades literari-musicals celebrades per aquella entitat.

La primera tingué lloc pel maig d'aquell mateix any 1881, en commemoració del segon centenari de la mort del poeta castellà, Pere Calderon de la Barca.

En aquelles vetllades hi llegien poesies catalanes originals, els senyors Ramon i Francisco Roca Sans, Eusebi Oller,

Ramon Homs, Joan Roig i Ballesta, Hermenegild Roca, Jaume Ramon i Vidales.

Com a lectors eren també molt celebrats el que actualment és secretari jubilat de l'Ajuntament, Francesc d'A. Colom i Pau Pujol Lluvina, fill de Reus, que acostumava llegir poesies del seu compatriota Josep Martí i Folguera.

Com els catalanistes eren allí una minoria, no era solament la nostra llengua la que hi imperava, sinó que es feien els discursos del President i Secretari, i es llegien altres treballs en la llengua oficial.

La part musical d'aquelles vetllades anava a càrrec d'una secció coral que s'organitzà en la mateixa societat, que entre altres cantava les peces de Clavé *De bon matí* i *Una fontada*. En algunes hi prengué part nostre malaguanyat compatriota l'eminent pianista Josep Fornells.

El mes d'agost deixà de publicar-se *La Patria Catalana*. El motiu s'explica en una fulla, impresa a Tarragona, que es repartí als subscriptors, i que deia així:

«Nostre impressor, l'únic que tenim a Valls y amb qui havíem sigut prou, sino massa condencendents, nos vingué en lo número passat amb la exigència de que no volia publicar un sueltó donant noticia de que's volia posar aquí una altra impremta pera la publicació d'un nou periodich. A tal pretensió no volgué accedir nostre Director y al recollir la tirada rebé recado del impressor dient, que no volia imprimir mes *La Patria Catalana*. Aytal resolució, es tan fora del cas, que no sembla sino que'l verdader motiu queda ocult baix lo pretext del referit sueltó; y com aixó podria donar lloch a interpretacions desfa-

vorables a nosaltres, nos veyem en lo cas de fer constar que l'aludit impressor ha cobrat sempre amb puntualitat l'import de sos treballs y fins algunes vegades se li ha pagat adelantat, tenint además persona de la seua confiansa que li responia de tot lo que pogués acreditar de *La Patria Catalana*.

No tenint, donchs, altra impremta en la localitat y sabent per experiencia las moltas dificultats que portaria l'imprimir a fora, no tenim per ara altra solució que suspendrel fins y a tant que s'hagin pogut vencer les dificultats de la impremta. Y com que reconeixem las pocas probabilitats que per ara hi ha de continuar en nostra tasca, preguem als suscriptors que hagin pagat suscripció anticipada, se prenguin la molestia de pasar per la tenda *La Catalana*, Baldrich, 16, ahont presentant lo corresponent recibo se'ls retornará l'import que correspongui».

La suspensió de *La Patria Catalana* fou definitiva.

La nova impremta que motivà la suspensió, no es fundà fins al Setembre de l'any següent, 1882, i fou la que és avui del senyor Castells.

Encara que desaparegut el periòdic que era l'aglutinant del seu agrupament, els catalanistes vallencs continuaren la seva actuació en pro dels seus ideals.

Havent ocorregut en desembre d'aquell any 1881 la mort de l'escriptor V. Piera Tosetti, que havia guanyat el premi del Centre de Lectura en el Certamen de la Candela, s'organitzà una vetllada necrològica a la seva memòria. Feu un discurs En Ramon Roca Sans, el senyor Roig i Ballesta llegí la necrologia de l'homenajat i es llegiren poesies de N'Artur Masriera dedicades a Piera Tosetti i altres de Mossèn Cinto Verdguer, Collell, Rector de Vallfogona, Martí Folguera i Soler (Pitarra). En aquesta vetllada fou tot en català.

La part musical anà a càrrec d'un quintet de corda i del pianista Fornells.

C. E.

CULTURA

ESCOLA DEL TREBALL

Continuen amb molt d'èxit les conferències que sobre l'art de construcció ve donant nostre distingit compatriota, senyor Luís Homs, tots els dimecres a la vetlla.

Aquestes conferències es fan molt interessants, ja que el senyor conferenciant amb l'anhel de divulgar unes orientacions ben aprofitoses per tots, marca detingudament els punts essencials, per a què hom, en molt poc esforç, pugui obtenir uns coneixements teòrics i pràctics relacionats amb llur ofici.

Començà, dient que continuava l'estudi de les cimentacions, ja que aquest es molt important. Primer que tot, —diu— hom ha de conèixer molt be el terreny, si és fort o fluix i si hi ha roca; també és molt important conèixer la seva classe i resistència. Diu que per trobar el terreny fort són moltes les vegades en que aquest és molt profund i separat per una capa d'aigua, i llavors venen les construccions dels «Agotaments». Explica detalladament el que és l'agotament, com es construeix i el mitjà per treure l'aigua. Remarca que quan es tracta de molta quantitat, llavors s'ha d'emprar la cimentació de «Pilotatge» per a poguer arribar fins a trobar la part sòlida. Dóna una extensa explicació del Pilotatge i diu que el «Pilot» no és altra cosa que un troç de fusta, o més ben dit un tronç d'un arbre, el qual ha d'ésser molt recte i llavors es protegeix el seu cap per una punta de ferro, degudament posada,

per a què al clavar-se no s'esclafi. Cita el mitjà a a emprar per a la clavació d'aquests i diu que quan són petits els pot clavar l'home amb una massa, però si són ja de dos a tres metres de llargs, llavors es claven per mitjà de l'elevació d'un pes i segons la resistència que calgui fer s'aixeca més o menys i es deix caure ràpidament sobre el «pilot». Esmenta el cas d'una estacada (feta amb pilots de fusta) a Barcelona per portar aigua del mar a l'«Energia Elèctrica», per refredament dels seus motors, aquesta —diu— va ser construïda admirablement per uns francesos, però al poc temps tingueren de fer la nova i justament amb «Pilots» de ciment armat, ja que els de fusta a l'ésser en contacte amb les aigües del mar, foren envaïts per uns animalets anomenats «Teret» que els destruïren per complet.

Parla del cas de fer les cimentacions on el terreny natural és a una profunditat de 15 metres, llavors —diu— el mitjà més còmode és el de l'aire comprimit, explica detalladament com es realitzen aquests treballs i ens fa uns gràfics molt extensos mostrant com fan les excavacions els operaris dintre de l'aigua, però aquesta, separada per efecte de l'aire comprimit, remarca que aquestes excavacions són molt pesades pels operaris, ja que tenen de treballar amb una pressió molt superior a l'atmosfera i es pot arribar en tot el màxim de 30 a 35 metres de fondària; més avall, —se-

gueix dient— es necessari fer pous «Indius». Fa també uns gràfics de la construcció d'aquests.

Parla dels fonaments i diu que aquests tenen d'estar molt ben calculats amb l'obra que es té de construir. Cita el cas de trobar terrenys movedissos (rocavell), llavors el deslissament es pot solucionar cosin les capes de roca amb barrines que uneixen les unes amb les altres.

Fa una extensa explicació de la construcció dels murs amb els diferents materials a emprar segons l'objecte a que està destinat. Ens diu quelcom del «maó» com també del mur-té i per últim aludeix la volta «Tabicana» ja que és patrimoni exclusiu de Catalunya. La conferència del dimecres passat l'esmerçà gairebé tota en fer uns estudis ben detallats de les diferents classes de «Mur-té» La calç, Sorra, Ciment, etc., explicant-nos la coacció de la calç i del ciment, l'origen de la sorra i després el mitjà a emprar per calcular les quantitats de ciment, grava, sorra i aigua per fer un «murté» que sigui tot ben compacte un material amb l'altra i dongui d'aquesta manera el rendiment que hom desitja.

Dim cres continuarà.

JOAN BIGORRA

J. PLANA - SASTR

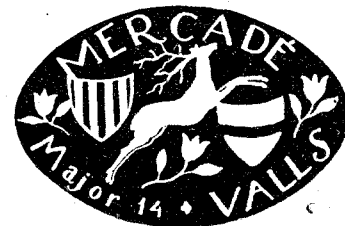
Plaça Verdaguer (Alls), 8, 1er

VALLS

Anuncieu-vos a EL TEMPS

JOIERIA MERCADÉ

PLATERIA
BISUTERIA
ÓPTICA
RELOTGERIA

CRISTALLS
PORCELLANES
PERFUMERIA
FLORS

EXPOSICIÓ I VENDA

DE

Cristalls de BOHÉME - BACCARAT - MILANES

Reproduccions artístiques amb pasta fusta, marbre, bronze, terra-cotta, de les millors obres del Donatello, Della Robbia, Miquel Angel-Cano, Rosellino i d'altres d'estil gòtic, romànic i bizanti, totes elles d'obres d'art